

Староста В.І. Самооцінка майбутніх учителів власної готовності до педагогічної діяльності / В. І. Староста, І.В.Щерба // Вісник Черкаського університету. Серія «Педагогічні науки». Науковий журнал : (голов. ред. – д. ек. н., О. В. Черевко). – Черкаси: Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького. – 2015. – Випуск 8(341). – С. 112-120. ISSN 2076-586X.

УДК 371.134:159.9.018.2

В. І. Староста, І. В. Щерба

САМООЦІНКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ВЛАСНОЇ ГОТОВНОСТІ ДО ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Анотація.

У статті розглянуто самооцінку студентами – майбутніми вчителями власної готовності до педагогічної діяльності. Встановлено, що основна частина студентів має реальний (адекватний) рівень самооцінки, належний рівень рефлексії, мотивації навчання, професійної підготовки, що сприяє ефективному здійсненню педагогічної діяльності та подальшому самовдосконаленню особистості.

Ключові слова: самооцінка, готовність, педагогічна діяльність, підготовка вчителів.

Постановка проблеми. Вхідження України в європейський освітній простір зумовлює необхідність оновлення всіх ланок освіти. Особливо посилюються вимоги до фундаментальної та психолого-педагогічної підготовки майбутніх учителів, їх професійних якостей, готовності до складної педагогічної діяльності, саморозвитку, самореалізації в сучасних умовах.

У дослідженні С. Мартиненко [9] виявлено домінуючі для педагогів труднощі, основними серед яких є: самоаналіз професійних дій, аналіз учнівських робіт, прогнозування потенційного розвитку учнів, робота з здібними і обдарованими дітьми.

Таким чином, самоаналіз, самооцінка студентів – майбутніх учителів готовності до педагогічної діяльності є важливим чинником самоусвідомлення і самовдосконалення власної професійної підготовки тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми показує, що різні аспекти підготовки вчителів, а також готовності до педагогічної діяльності розглядалися за кількома напрямками, зокрема: теоретико-методологічні і технологічні основи професійної підготовки вчителя у вищих навчальних закладах, підвищення якості цієї підготовки (В. Андрущенко, С. Архангельський, Ю. Бабанський, С. Гончаренко, І. Зязюн, Н. Кузьміна, А. Кузьмінський, М. Лещенко, Н. Ничкало, С. Сисоєва, Л. Хомич та ін.); формування готовності вчителя до професійної діяльності (О. Демченко, Л. Кондрашова, Н. Кузьміна, А. Липенко, С. Мартиненко, М. Назаренко та ін.), а також психологічні питання такої готовності (Г. Костюк, В. Моляко та ін.); професійно-педагогічна підготовка майбутніх учителів початкової школи (Ш. Амонашвілі, Н. Бібік, О. Комар, О. Савченко, В. Сухомлинський, Л. Хомич та ін.).

В [11, с. 224] показано, що проблема готовності стала об'єктом спеціальних досліджень не так давно, а саме: *перший етап* (кінець XIX - початок XX ст.) – її вивчали у зв'язку з проникненням у психічні процеси людини; розуміння готовності як настанови (К. Марбе, О. Кюльпе, Д. Узнадзе); *другий етап* – дослідження готовності як деякого феномена стійкості людини до зовнішніх і внутрішніх впливів (У. Томас та Ф. Знанецькі, Г. Оллпорт, Д. Кац, М. Сміт та ін.); *третій етап* вивчення готовності пов'язаний із дослідженнями в галузі теорії діяльності; готовність характеризують як якісний показник саморегуляції на різних рівнях проходження процесів:

фізіологічному, психологічному, соціальному (М. Дьяченко і Л. Кандибович, М. Левітов та ін.). Із 70-х років ХХ ст. розгляд проблеми готовності набуває розвитку у зв'язку з дослідженнями педагогічної діяльності (К. Дурай-Новакова, Л. Кондрашова, В. Моляко, О. Мороз, В. Сластьонін та ін.) і категорія «готовність до професійної діяльності» – одна з центральних у професійній педагогіці та психології праці – була введена в науковий обіг наприкінці ХІХ ст.

Таким чином, проблема готовності до різних видів педагогічної діяльності є об'єктом наукового інтересу багатьох дослідників. З нашого погляду, викликає також зацікавленість самооцінка студентів як майбутніх учителів власної готовності до педагогічної діяльності.

Метою статті є висвітлення самооцінки студентів – майбутніх учителів початкової школи стосовно їх готовності до педагогічної діяльності.

Виклад основного матеріалу дослідження. «Готовність до педагогічної діяльності» як поняття є інтегроване і поєднує «готовність» та «педагогічна діяльність». Розглянемо деякі погляди щодо трактування сутності та окремих аспектів даних понять.

В [9] на основі аналізу джерел з філософії, соціології, економіки, психології та педагогіки визначено сутність поняття «професійна діяльність» – як складна, багаторівнева, динамічно-розвивальна система взаємопов'язаних і взаємозумовлених внутрішніх і зовнішніх дій учителя, спрямованих на досягнення багатопланової мети навчання і виховання дитячої особистості; показано, що поняття «педагогічна діяльність учителя» – похідне поняття від категорії «професійна діяльність», яка розглядається як пізнавальна, комунікативна та організаційно-методична; процес усвідомленої, цілепокладальної, саморегульованої діяльності вчителя, спрямованої на аналітичне виокремлення та ефективне розв'язання професійно-педагогічних завдань, виявлення, формування і розвиток рефлексивної позиції учителя.

У психологічній і педагогічній науці немає єдиного підходу щодо розгляду феномена «готовність». Наприклад, на основі теоретичного аналізу науково-педагогічної літератури дослідниками О. Комар [7, с. 143], Л. Красюк [8, с. 157] та ін. встановлено, що готовність визначається, як «психічний стан», як «особистісне», «структурне утворення», «властивість» або «якість» особистості; вчені переважно диференціюють поняття «готовність» і «підготовка», розглядаючи підготовку як процес, а готовність – як результат цього процесу. Подібну думку сформульовано в [12], що поняття «готовність вчителя до професійної діяльності» переважна більшість учених (Л. Кадченко, В. Ковальов, Л. Кондрашова, В. Сластьонін та ін.) тісно пов'язує з поняттям «професійна підготовка». Професійна підготовка розглядається науковцями як процес формування готовності майбутнього педагога до професійної діяльності, а готовність – як її мета і результат.

Згідно О. Матвієнко [10, с. 239], поняття «готовність» дослідники розглядають переважно як результат спеціальної підготовки, наслідок діяльності; передумову до професійної діяльності, що забезпечує її ефективність, виконує регулятивну функцію, є сталою; інтегроване особистісне утворення, що забезпечує необхідні внутрішні умови для успішного здійснення діяльності; суб'єктивний, активнодієвий стан особистості, що спонукає до діяльності, спрямований на її виконання.

Розглянемо деякі трактування вчених готовності до педагогічної діяльності, як і готовності до будь-яких аспектів цієї діяльності, а саме:

- готовність до професійного саморозвитку – результат взаємодоповнюючих процесів – цілеспрямованого й керованого процесу формування готовності в загальній системі підготовки фахівців і процесу саморозвитку, особистісного становлення майбутнього педагога (А. Бистрюкова [1]);

- готовність студента до професійно-педагогічної діяльності – це важлива інтегрована якість і стійка особистісна характеристика майбутнього вчителя, що виявляється у його здатності здійснювати ефективну педагогічну діяльність і є результатом процесу професійної підготовки вчителів у ВНЗ (О. Комар [7, с. 149]);

- підготовка виступає засобом формування готовності до діяльності, готовність є результатом і показником якості підготовки, що реалізується і перевіряється в діяльності; діяльність є метою підготовки і водночас виконує функції її регулювання та корекції (Л. Красюк [8, с. 160]);

- готовність майбутнього вчителя до творчої навчально-виховної діяльності – сукупність особистісних, психологічних і професійних особливостей майбутнього вчителя, що охоплюють ціннісно-мотиваційну, змістово-процесуальну та дієво-операційну сфери педагогічної діяльності, яка дає йому змогу успішно реалізувати педагогічну взаємодію у навчально-виховному процесі (О. Матвієнко [10, с. 243]);

- сукупність професійно зумовлених вимог до вчителя визначається готовністю до педагогічної діяльності (З. Курлянд та ін. [11, с. 224]);

- готовність учителя початкових класів до особистісно орієнтованого навчання молодших школярів у контексті особистісно-функціонального підходу – інтегративна якість особистості, що являє собою єдність особистісних і функціональних компонентів та є умовою успішної професійної діяльності гуманістичного спрямування (Ю. Шаповал [12]);

Ретроспективним аналізом готовності вчителя до професійної діяльності в [12] виявлено співіснування найрізноманітніших наукових підходів до визначення цього поняття та структури готовності: *психофізіологічного* (В. Шмига та ін.), *функціонального* (Н. Кузьміна, Р. Пенькова, Т. Солод та ін.), *особистісного* (С. Єлканов, Л. Кадченко, Л. Кондрашова, Р. Нью, І. Огородников та ін.), *особистісно-функціонального* (Л. Веретенников, Л. Подимова, В. Сластьонін та ін.), *культурологічного* (О. Міщенко та ін.).

Таким чином, теоретичний аналіз проблеми готовності до професійно-педагогічної діяльності дозволив установити, що наведені формулювання понять є взаємодоповнюючими і свідчать про багатоаспектність підходів дослідників, які виокремлюють певні особливості готовності вчителя до професійної діяльності.

У контексті нашого дослідження погоджуємось з трактуванням О. Комар [7, с. 149], у якому використано кілька підходів (особистісний, системний, функціональний), але пропонуємо внести доповнення, що готовність можна тлумачити і як *мету професійної підготовки вчителів*.

Самооцінку власної готовності до педагогічної діяльності, на нашу думку, можна розглядати як мету і результат процесу самопізнання, комплексного самооцінювання особистості (спрямованості, можливостей, якостей, професійної підготовки, прагнення самовдосконалення і т.п.) щодо здатності здійснювати ефективну педагогічну діяльність.

У науково-методичній літературі готовність до педагогічної діяльності, як і готовність до будь-яких видів діяльності, досліджується за її компонентами.

Автори [11, с. 225] підкреслюють, що основні інваріантні та іманентні складові готовності – єдність особистісного та процесуального компонентів. Це перше й основне членування. З одного боку, готовність є особистісною (емоційно-інтелектуальна, вольова, мотиваційна, що включає інтерес, ставлення до діяльності, почуття відповідальності, упевненість в успіху, потребу виконання поставлених завдань на високому професійному рівні, керування своїми почуттями, мобілізації сил, подолання непевності тощо); з іншого – операціонально-технічною, що включає інструментарій педагога (професійні знання, уміння, навички і засоби педагогічного впливу).

У табл. 1 наведено компоненти структури готовності майбутніх учителів до педагогічної діяльності на основі деяких досліджень [1; 7; 8; 10-12].

Таблиця 1

Компоненти структури готовності до педагогічної діяльності

Компоненти структури готовності майбутніх учителів:	Література
початкових класів до професійного саморозвитку – цілемотиваційний, когнітивний, технологічний, рефлексивний	А. Бистрюкова [1]
початкової школи до застосування інтерактивної технології – мотиваційно-ціннісний, когнітивний, операційний	О. Комар [7, с. 149]
початкових класів до педагогічної діяльності – мотиваційний, когнітивний, процесуальний	Л. Красюк [8, с. 160]
початкової школи до творчої навчально-виховної діяльності – мотиваційний, змістовий, операційний	О. Матвієнко [10, с. 239]
до педагогічної діяльності – професійна самосвідомість, ставлення до діяльності, чи настанова (для ситуаційної готовності), мотиви, знання про предмет та способи діяльності, навички і вміння практичного втілення цих способів, а також професійно значущі якості особистості	З. Курлянд та ін. [11, с. 225]
початкових класів до особистісно орієнтованого навчання молодших школярів – особистісні компоненти (<i>мотиваційна, інформаційна, процесуально-діяльнісна та рефлексивна складові</i>), функціональні компоненти (<i>здатність до виконання конструктивної, організаційної, комунікативної та гностичної функцій професійної діяльності гуманістичного спрямування</i>)	Ю. Шаповал [12]

У процесі проведеного аналізу літературних джерел та реальної практики підготовки майбутніх учителів нами виокремлено наступні компоненти їх готовності:

- мотиваційний (мотиви, ставлення до педагогічної діяльності та ін.);
- когнітивний (погоджуємось з Л. Красюк [8, с. 160], що даний компонент передбачає сформованість теоретико-методологічних, психолого-педагогічних знань; деякі автори розглядають його як змістовий, теоретичний);
- процесуальний (погоджуємось Л. Красюк [8, с. 160], що даний компонент передбачає наявність умінь і навичок до педагогічної діяльності; за своєю суттю цей компонент аналогічний до компонентів готовності, які в ряді інших досліджень визначаються як практичний, виконавчий, конструктивний, технологічний та ін.);
- рефлексивний (адекватна самооцінка власних можливостей, аналіз та самоаналіз навчально-пізнавальної діяльності, аналітичне мислення та ін.). Даний компонент, з нашого погляду, є важливим у контексті постійного аналізу та самоаналізу педагогічної діяльності з метою самовдосконалення, всебічного та гармонійного розвитку учнів.

Порівняльний аналіз показує, що перші три компоненти виділяють більшість дослідників, а з урахуванням специфіки певного виду професійної діяльності вчителя у структуру готовності вводять специфічні чи додаткові компоненти.

Таким чином, для готовності до педагогічної діяльності студент має мати стійку позитивну мотивацію, належний рівень професійної підготовки, вміння проводити адекватну самооцінку власних можливостей, проектувати, здійснювати та аналізувати особистісну навчально-пізнавальну діяльність тощо. Відповідно в процесі дослідження нами проведено анкетування упродовж двох років понад 150 студентів – майбутніх учителів (педагогічний факультет Мукачівського державного університету, спеціальність «Початкова освіта», 4-5 курси) за наступними компонентами готовності, показниками і методиками:

- мотиваційний – мотивація професійної діяльності (методика К. Замфір у модифікації А. Реана [2, с. 267-269]), табл. 2; мотивація професійного навчання

студентів (методика В. Каташева [6]), табл. 3; педагогічна самооцінка готовності до самоосвітньої діяльності/мотиваційна складова [4, с. 56-58], табл. 4;

- когнітивний – педагогічна самооцінка готовності до самоосвітньої діяльності/когнітивна складова [4, с. 56-58], табл. 4;

- процесуальний – педагогічна самооцінка готовності до самоосвітньої діяльності/організаційна, комунікативна та ін. складові [4, с. 56-58], табл. 4; самооцінка деяких аспектів власної професійної підготовки (авторський опитувальник), табл. 5;

- рефлексивний – загальне домагання та самооцінка (методика за Дембо-Рубінштейном у модифікації А. Прихожан [3, с. 76-78], табл. 6; рівень рефлексії (методика О. Карпова [6]), табл. 2.

Зазначимо, що між даними компонентами є взаємозв'язок, а методика педагогічної самооцінки готовності до самоосвітньої діяльності уможливорює аналізувати практично всі компоненти готовності до педагогічної діяльності, оскільки містить такі складові компоненти [4, с. 56-58]:

- *мотиваційний* (усвідомлення особистісної і громадської значущості неперервної освіти і педагогічної діяльності; наявність стійких пізнавальних інтересів у галузі педагогіки і психології; почуття обов'язку та відповідальності; допитливість; прагнення одержати високу оцінку своєю самоосвітньою діяльністю; потреба в психолого-педагогічній самоосвіті; потреба в самопізнанні; успіхи в навчально-пізнавальній діяльності; впевненість у своїх силах);

- *когнітивний* (рівень загальноосвітніх, педагогічних, психологічних, методичних, спеціальних знань та умінь);

- *морально-вольовий* (позитивне ставлення до процесу навчання; критичність; самостійність; цілеспрямованість; воля; працездатність; вміння доводити справу до кінця; сміливість; самокритичність);

- *гностичний* (уміння ставити і вирішувати пізнавальні задачі; гнучкість і оперативність мислення; спостережливість; здатність до аналізу педагогічної діяльності; здатність до синтезу і узагальнення; креативність і її прояви в педагогічній діяльності; пам'ять та її оперативність; задоволення від пізнання; уміння слухати; уміння володіти різними типами читання; уміння виділяти і засвоювати певний зміст; уміння доводити, обґрунтовувати судження; уміння систематизувати, класифікувати; уміння бачити суперечності і проблеми; уміння переносити знання і уміння в нові ситуації; здатність відмовитись від усталених ідей; незалежність суджень);

- *організаційний* (уміння планувати час; планувати свою працю; перебудовувати систему діяльності; працювати в бібліотеці; орієнтуватись у класифікації джерел; користуватись оргтехнікою і банком комп'ютерної інформації; володіти різними прийомами фіксації прочитаного);

- *здатність до самоуправління у педагогічній діяльності* (самооцінка самостійності власної діяльності; здатність до самоаналізу і рефлексії; здатність до самоорганізації і мобілізації; самоконтроль; працездатність і старанність);

- *комунікативні схильності* (здатність: акумулювати і використовувати досвід самоосвітньої діяльності колег; до співробітництва і взаємодопомоги у професійній педагогічній самоосвіті; організувати самоосвітню діяльність інших, насамперед, учнів, студентів; відстоювати свою точку зору і переконувати інших у процесі дискусії; уникати конфліктів у процесі спільної діяльності; до педагогічного спілкування).

Обговорення результатів анкетування (табл. 2-6).

Мотиваційний компонент. Дослідження показує, що основна частина студентів виявляє стійку внутрішню та зовнішню позитивну мотивацію щодо професійної діяльності (табл. 2), а практично половина студентів володіє достатньо стійкою мотивацією навчання, самоосвіти, самовиховання, самовдосконалення (високий та

нормальний рівень; табл. 3); самооцінка мотиваційного компонента готовності до самоосвітньої діяльності – 7,5, що за 10-бальною шкалою є достатньою (табл. 4).

Когнітивний компонент. Середній бал самооцінки за даним компонентом 7,4 за 10-бальною шкалою; на нашу думку, це можна вважати достатнім рівнем (табл. 4).

Процесуальний компонент. Результати педагогічної самооцінки (за 10-бальною шкалою) свідчать про достатню добру сформованість процесуальних складових готовності до самоосвітньої діяльності (табл. 4; №4-7). Основна частина студентів задоволена і високо оцінює свою готовність щодо деяких аспектів власної професійної підготовки (табл. 5); потребує певного покращення, на думку студентів, їх готовність щодо діагностики проблем.

Таблиця 2

Частка студентів (у %) з відповідними мотиваційними комплексами

ВМ	ЗПМ	ЗНМ	ВМ=ЗПМ	ЗПМ=ЗНМ	ВМ=ЗПМ=ЗНМ	ВМ=ЗНМ
29,0	26,1	20,5	9,3	7,2	7,2	0,7

Примітка: ВМ – внутрішня мотивація; ЗПМ – зовнішня позитивна мотивація; ЗНМ – зовнішня негативна мотивація; ВМ > ЗПМ > ЗНМ і ВМ = ЗПМ > ЗНМ – оптимальний мотиваційний комплекс; ЗНМ > ЗПМ > ВМ – найгірший мотиваційний комплекс.

Таблиця 3

Частка студентів (у %) з відповідними рівнями мотивації професійного навчання та рефлексії

Досліджуваний параметр	Низький рівень	Середній рівень	Нормальний рівень	Високий рівень
Рівень мотивації	23,7	26,3	21,1	28,9
Рівень рефлексії	12,1	84,9	(не виділено в діагностиці)	3,0

Таблиця 4

Самооцінка студентів готовності до самоосвітньої діяльності

№ з/п	Компоненти готовності до самоосвітньої діяльності	Середній бал
1	Мотиваційний компонент	7,5
2	Когнітивний компонент	7,4
3	Морально-вольовий компонент	7,8
4	Гностичний компонент	7,6
5	Організаційний компонент	7,4
6	Здатність до самоуправління у педагогічній діяльності	7,6
7	Комунікативні схильності	7,4

Таблиця 5

Самооцінка студентів (у %) деяких аспектів власної професійної підготовки

Чи задоволені Ви власною підготовкою з таких питань	Повністю незадоволений	Частково незадоволений	Частково задоволений	Переважно задоволений	Повністю задоволений
Організація навчальної діяльності	5,4	0,0	18,9	40,5	35,1
Організація позанавчальної/ позашкільної діяльності	5,4	2,7	24,3	35,1	32,4
Перевірка знань учнів	0,0	2,7	21,6	59,5	16,2
Оцінювання знань учнів	0,0	2,7	29,7	51,4	16,2
Діагностика проблем	5,6	8,3	27,8	36,1	22,2
Вирішення виховних проблем	2,9	8,6	20,0	40,0	28,6

Зазначимо, що, згідно результатів самооцінювання, студенти самокритично усвідомлюють необхідність покращення рівня їх психолого-педагогічних знань і умінь тощо (когнітивний компонент), уміння перебудувувати систему діяльності, працювати в бібліотеці, користуватись оргтехнікою і банком комп'ютерної інформації, здатності до педагогічного спілкування тощо (організаційна та комунікативна складова процесуального компонента).

Таблиця 6

Домагання та самооцінка студентів

Параметр домагання та самооцінки	Рівень занижений, %	Рівень реальний, %	Рівень завищений, %	Середній бал
Загальне домагання	1,9	68,6	29,5	85
Загальна самооцінка	10,5	78,1	11,4	61
Домагання самоосвіти	2,9	65,7	31,4	83
Самооцінка готовності до самоосвіти	18,1	72,4	9,5	57

Рефлексивний компонент. Рефлексія для переважної більшості студентів (майже 88 %) середнього та високого рівня (табл. 3). Нами також проведено дослідження загального домагання та самооцінки, готовності до самоосвіти. Згідно [3, с. 78], рівень домагань: занижений – менше 60, реальний – 60-89 балів, завищений 90-100 балів; рівень самооцінки: занижений – менше 45, реальний – 45-74, завищений 75-100 балів. Результати (табл. 6) свідчать, що основна частина студентів має реальний (адекватний) рівень домагань та самооцінки, а середні бали домагання та самооцінки для усієї вибірки також відповідають нормі. Як наслідок, це забезпечує вірогідність результатів самооцінки студентів проведених нами досліджень готовності до педагогічної діяльності.

Висновки. Таким чином, самооцінка студентів – майбутніх учителів початкової школи власної готовності до педагогічної діяльності показує, що основна їх частина має реальний (адекватний) рівень самооцінки, належний рівень рефлексії, мотивації навчання, професійної підготовки, що сприяє ефективному здійсненню педагогічної діяльності та подальшому самовдосконаленню особистості. Можливий напрям подальшого дослідження означеної проблеми – комплексний аналіз чинників, які впливають на формування готовності майбутніх учителів до педагогічної діяльності.

Список використаної літератури

1. Бистрюкова А. Н. Формування готовності до професійного саморозвитку майбутніх учителів початкових класів засобами проєктивної технології : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія та методика професійної освіти» / А. Н. Бистрюкова. – Ялта, 2009. – 20 с.
2. Бордовская Н. В. Педагогика. Учебник для вузов / Н. В. Бордовская, А. А. Реан. – СПб : Питер, – 2000. – 304 с.
3. Видра О. Г. Вікова та педагогічна психологія. Навч. посіб. / О. Г. Видра. – К. : Центр учб. літератури, 2011. – 112 с.
4. Диагностика успешности учителя / Сост. Т. В. Морозова. – М. : Пед. поиск, 2001. – 160 с.
5. Карпов А. В. Рефлексивность как психическое свойство и методика её диагностики / А. В. Карпов // Психологический журнал. – Т. 24. – 2003. – № 5. – С. 45-57.
6. Каташев В. Г. Педагогика высшей школы: Учеб. пособие / В. Г. Каташев, Л. И. Соломко, Г. У. Матушанский, О. В. Захарова, Л. И. Тарарина [Под общ. ред. В. Г. Каташева]. – Изд. 2-е.– Казань : Изд-во Казан. гос. техн. ун-та, 2005. – 395 с.

7. Комар О. А. Теоретичні та методичні засади підготовки майбутніх учителів початкової школи до застосування інтерактивної технології: дис. ... доктора пед. наук : 13.00.04 / Ольга Анатоліївна Комар. – Умань, 2011. – 512 с.

8. Красюк Людмила. Формування готовності майбутніх учителів початкових класів до педагогічної діяльності: теоретичний аспект / Людмила Красюк // Гуманітарний вісник «Переяслав-Хмельницький держ. пед. ун-т імені Григорія Сковороди»: зб. наук. пр. – Переяслав-Хмельницький, 2013. – Вип. 28. – С. 157-160.

9. Мартиненко С. М. Система підготовки вчителя початкових класів до діагностичної діяльності: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія та методика професійної освіти» / С. М. Мартиненко. – К., 2009. – 47 с.

10. Матвієнко Олена. Готовність майбутнього вчителя початкової школи до творчої навчально-виховної діяльності / Олена Матвієнко // Проблеми підготовки сучасного вчителя: збірник наукових праць Уманського держ. пед. ун-ту імені Павла Тичини; [ред. кол. : Побірченко Н. С. (гол. ред.) та ін.]. – Умань: ФОП Жовтий О.О., 2012. – Вип. 6 (Ч.1). – С. 238-244.

11. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / [Курлянд З. Н., Хмельок Р. І., Семенова А. В. та ін.]; за ред. З. Н. Курлянд. – [2-ге вид.]. – К.: Знання, 2005. – 399 с.

12. Шаповал Ю. Д. Педагогічні умови формування готовності майбутнього вчителя початкових класів до особистісно орієнтованого навчання молодших школярів: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія та методика професійної освіти» / Ю. Д. Шаповал. – Х., 2007. – 20 с.

Аннотация. *Староста В.И., Щерба И.В. Самооценка будущих учителей собственной готовности к педагогической деятельности. В статье рассмотрено самооценку будущими педагогами собственной готовности к педагогической деятельности. Установлено, что основная часть студентов имеет реальный (адекватный) уровень самооценки, надлежащий уровень рефлексии, мотивации обучения, профессиональной подготовки, что способствует эффективному осуществлению педагогической деятельности и дальнейшему самосовершенствованию личности.*

Ключевые слова: *самооценка, готовность, педагогическая деятельность, подготовка учителей.*

Summary. *Starosta V.I., Scherba I.V. Self-esteem of the future teachers of their own readiness for pedagogical activity. The article based on analyze of pedagogical literature highlights the peculiarities of readiness for pedagogical activity, shows a variety of approaches researchers, highlighting certain features willingness of teachers to professional work. The article considers the self-esteem of future teachers of their own readiness to teaching as a goal and result of the process of self-discovery, self-identity of the complex (directions, possible, quality, training, self-improvement, etc.) in their ability to implement effective teaching.*

Investigated the self-esteem of students in motivational, cognitive, procedural and reflexive components are ready for their teaching activities. It was found that most of the students has a real (adequate) level of self-esteem, an appropriate level of reflection, motivation, education, training, helping to implement effective teaching activities and further self-identity. Students critically aware of the need to improve their level of psychological and pedagogical knowledge and skills etc. (cognitive component), the ability to reconstruct the system of practices, use of office equipment and computer data bank, the ability to pedagogical dialogue etc. (organizational and communicative component of procedural component).

Keywords: *self-esteem, readiness, educational activities, training of teachers.*